

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 10 Sayı: 53 Volume: 10 Issue: 53
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20175334136

AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE KÖKENLİ GÖÇMENLERİN AYRIMCILIK ALGISI VE ENTEGRASYONA BAKIŞLARI THE PERCEPTION OF DISCRIMINATION AND INTEGRATION OF THE TURKISH IMMIGRANTS IN AUSTRIA

Necmettin DOĞAN*

Öz

Avrupa'da son yıllarda göçmenler üzerindeki siyasal, kültürel ve psikolojik baskılar çeşitli terör örgütlerinin saldırılarından sonra giderek artmış, siyaset ve medyada göçmenlerin entegrasyonu ile ilgili sağ popülist, göçmen karşıtı söylemler yoğunlaşmış, gündelik hayatta ırkçılık ve ayrımcılık yaygınlaşmıştır. Bu çalışma 'Entegrasyon hala mümkün mü?' sorusundan hareketle Avusturya'daki Türkiye kökenli göçmenlerin kendilik, ayrımcılık ve entegrasyon algılarını çeşitli değişkenler ile ilişkilendirerek ulusal ve uluslararası politikalar ışığında yorumlamak ve ideal bir entegrasyon durumunun nasıl mümkün olabileceğini tartışmak amaçındadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Göçmenler, Avusturya, Entegrasyon, Ayrımcılık.

Recent terror attacks in Europe have brought a strong anti-immigrant sentiment in many European countries. As a consequence of these political, cultural and psychological pressures on migrants increased. We have recently witnessed a strong rise of anti-immigrant discourse in politics and media, and racism and discrimination became more visible in daily life. This article aims to investigate an ideal integration situation by questioning if integration is still possible. To address this, the article tries to explore the perception of integration and discrimination, and self-perception of the Turkish immigrants in Austria within the context of different variables and discusses these in relation to political and popular migrants discourse in media and politics.

Keywords: Turkish Migrants, Austria, Integration, Discrimination.

Giriş

Birleşmiş Milletler, ülkesi dışında bir yıldan fazla kalan kişiyi uluslararası göçmen olarak tanımlar (Koser, 2007, s. 4). BM'nin yayınladığı son istatistiğe göre mülteciler dâhil, dünyada 244 milyon uluslararası göçmen bulunmaktadır (www.unimmigration.org; erişim tarihi, 20.08. 2017). Eski zamanlardan beri rastlanan bir olgu olmakla birlikte, günümüzdeki göç olgusu küresel bir ölçeğe sahip olması ve ülkelerin iç politikalarını etkileyerek büyük ekonomik ve toplumsal sonuçlar doğurmasıyla farklılaşmaktadır. II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da ortaya çıkan işçi açığı ve reel sosyalizmin çökmesiyle ortaya çıkan siyasi, ekonomik, toplumsal gelişmeler, Güney Afrika'daki 'Apartheid' rejiminin bitişi, Asya'daki hızlı ekonomik ve toplumsal gelişmeler, Latin Amerika'da diktatörlüklerden istikrarsız demokrasilere geçişler, Avrupa'daki artan ekonomik ve siyasi entegrasyon, son dönemlerdeki nüfus hareketliliklerinin en önemli sebeplerini oluşturmuştur (Castles ve Miller, 2013, s. 1-3). Ortadoğu'daki istikrarsızlıklar da zorunlu göçü büyük oranda artmıştır. Fakat tüm bu unsurlar arasında ekonominin özel bir yeri vardır. OECD ülkeleri göçten insan kaynağı elde etme, iş piyasasında esneklik yaratma, enflasyonu düşük tutma gibi ekonomik faydalar sağlarken, göçmenler de kendileri için yeni ekonomik, sosyal ve kültürel fırsatlar bulabilmektedir. Fakat iki taraf da göçün yarattığı siyasi, ekonomik, kültüre ve toplumsal bir takım sorunlarla da karşılaşmaktadırlar. Özellikle göç alan ülkenin siyasi, hukuki ve toplumsal yapısı bu sorunların niteliğini belirlemektedir (Hollifield, 2012, s. 183-188). 11 Eylül saldırısından ve Avrupa'daki çeşitli terör eylemlerinden sonra ortaya çıkan siyasal atmosfer, neo-liberal ekonomi politikalarının Avrupa'daki çalışan kesimlerde yarattığı ekonomik güvensizlik duygusuyla birleşmiş ve göçmen karşıtı popülist bir söylem Batıda yaygınlaşmıştır. Bu gelişmeler Avrupa'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenleri de büyük oranda etkilemektedir. Batıdaki göçmenler, özellikle Müslümanlar ırkçılık, ayrımcılık, entegrasyon, terörizm, şiddet, İslamofobi, gettolaşma gibi çeşitli başlıklar altında, artan terör tehditleri, işsizlik, küreselleşme, ırkçılık gibi olgulardan beslenen hegemonik bir söylemin nesnesi haline gelmektedir.

Bu makalenin amaçlarından birisi Avrupa ve spesifik olarak Avusturya'nın entegrasyona yaklaşımlarını değerlendirmek ve giderek daha göçmen karşıtı bir hale bürünen bu yaklaşımların ortaya çıkardığı sonuçları

* Doç. Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyoloji Bölümü,

saha çalışmasında elde edilen verilerle ilişkilendirmektir. Araştırmanın amaçlarından bir diğeri de Avusturya'daki Türkiye kökenli göçmenlerin ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin entegrasyon süreçlerini ve entegrasyon önündeki engelleri nasıl tanımladıklarını çeşitli değişkenlere göre ortaya koymaktır. Bu noktada spesifik olarak entegrasyonun en önemli parametrelerinden biri olduğu için göçmenlerin ayrımcılık algılarına önem verilmiştir. Nihayetinde araştırma entegrasyon kavramını ulus devletçi ve Avrupa merkezci ve sağ popülist bir söylem çerçevesinde inşa etmenin göçmenler açısından endişe ve direnç yarattığını göstererek, entegrasyonun çok taraflı bir süreç olduğunu, göçmenler arasındaki bireysel farklılıkların entegrasyon açısından farklı sonuçlar ortaya çıkardığını, dolayısıyla entegrasyon politikalarının göçmenlerin niteliksel farklılıklarını ve taleplerini dikkate alacak bir şekilde oluşturulduğunda başarılı olabileceğini iddia etmektedir. Bunun için öncelikle günümüzdeki göçmen karşıtı sağ-popülist söylemlerin oluşum süreçlerine dikkat çekilecek, daha sonra bu söylemlerin etkileri saha araştırmasının sonuçlarıyla ilişkilendirilecektir. Araştırma Mart 2017'de Avusturya'nın Viyana, Sankt Pölten ve Salzburg kentlerinde 18'i sivil toplum temsilcisi olmak üzere toplam 50 birey ile yüz yüze yarı yapılandırılmış mülakat şeklinde gerçekleştirilmiştir.

1-Değişen Göç Olgusu

Göçmenlerin yaşadığı tecrübeler ülkelerin ulus-devlet formasyonuna, uygulanan göç, entegrasyon, vatandaşlık, konut ve kültürel politikalarına göre farklılaşmaktadır. Bununla birlikte göçün farklı ülkelerdeki siyasi, toplumsal, çevresel, kişisel sonuçları benzeşmektedir. Yönetim süreçlerindeki zorluklar, vize alma, iş ve barınak bulma, ayrımcılık, önyargı, yabancı düşmanlığı, kalıp yargılar ve göçmenlerin entegrasyonu tartışmaları bu konuyla ilgili en çok gündeme gelen ve araştırılan sorunlardır (Bello, 2015, s. 11). 1970'lerde Avrupa'da uluslararası iş göçü azalmışken, ABD'de 90'lı yıllara kadar devam etmiştir. Asya'da ise küresel ekonominin o bölgeye kaymasıyla günümüzde de devam etmektedir. Bununla birlikte sanayileşmiş ülkelere yönelik mülteci, sığınmacı akınları ve düzensiz göçler giderek artmaktadır (Koser, 2007, s. 4).

Göçmenlerle ilgili en sıcak tartışma konularından birisi de geldikleri ülkeye etkileridir. Castles ve Miller'e göre göç politikalarının göçmenleri geçici işçi statüsünde tutmayı amaçladığı durumlarda, büyük oranda göçmenler için yetersiz ve ayrımcı şartlar ortaya çıkmakta ve bu göçmenlerin ve yerlilerin birbirlerini algılamalarını da etkilemektedir. Göçmenleri geçici statüde tutmak isteyen devletlerin politikaları, yerli halkın göç ile ilgili ortaya çıkan sorunları çoğunlukla göçmenlere yüklemesine sebep olmakta, ayrıca göçmenlerin "dönüş mitine" bağlı kalarak etnik bir gruplaşma ve dayanışma içerisine girmelerine ve sonuçta izolasyonlarına yol açmaktadır. Castles ve Miller'e göre, kalıcı statünün öne çıkarıldığı durumlarda ise geniş perspektiften konuyu ele almak mümkün görünmektedir (Castles ve Miller, 2013, s. 216-217). Fakat elinizdeki araştırmanın verilerinde görüleceği gibi göçmenler vatandaşlık statüsü kazandıklarında dahi, göçmen karşıtı söylemlerden, kurumsal ayrımcılıklardan ve gündelik hayatta rastlanan ırkçı ve göçmen karşıtı davranışlardan etkilenmekte ve kalıcılık duygusuna sahip olamamaktadırlar. Bu da entegrasyon sorununun sadece bir vatandaşlık meselesi olmadığını göstermektedir. Bunun temel sebebi göçün ortaya çıkardığı sonuçların bir çok değişkene göre farklılaşmasıdır. Göç alan ülkelerdeki yeni ekonomik, demografik ve teknolojik gelişmeler toplumu, iş piyasasını ve toplumsal grupları değiştirmektedir. Diğer taraftan, güvenlik ihtiyacı, fiziki alt yapı talepleri ve artan kültürel ve toplumsal krizler bu duruma eşlik etmektedir. Göçmenlerin ekonomik gelişmeye yaptıkları katkıların yanında kültürel ve toplumsal alanlarda da büyük etkileri vardır. Farklı etnik kimliklere, dillere, geleneklere, dinlere ve yaşam tarzlarına sahip insanlar göç sonucu birbirleriyle etkileşime girmekte, çeşitli fırsatlar ve zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Son dönemlerde, özellikle 11 Eylül sonrasında Batıda göçmenlerle ilgili tartışmalar ulusal kültür, güvenlik ve entegrasyon başlıklarına sıkışmıştır. ABD'de göçün ortaya çıkardığı sonuçlarla ilgili daha ayrıntılı ve olumlu bir literatür varken, Avrupa'da siyasi ve ekonomik sebeplerle göç daha kötümser bir düzeyde tartışılmaktadır. Bunların yanında mülteciler, düzensiz veya kaçak göçün ortaya çıkardığı insan kaçakçılığı, sömürü, seks endüstrisi, şiddet, ayrımcılık, dışlanma gibi sorunlar da gündeme gelmektedir. Suriye'den Avrupa'ya yönelik mülteci akını ise Avrupa içi ve uluslararası bir kriz niteliğine bürünerek, Avrupa'daki ikinci ve üçüncü kuşak göçmenleri de kapsayacak bir siyasal tartışmayı ve göçmen karşıtlığını tetiklemiştir. Bunların dışında ikinci ve üçüncü kuşak göçmenlerin sosyo-ekonomik ve kültürel performansları entegrasyon bağlamında sürekli gündeme gelmekte, ekonomik pozisyonları da tartışmanın önemli bir boyutunu oluşturmaktadır.

Bu noktada uzmanların iki temel bakış açısına sahip oldukları söylenebilir. İyimserler Avrupalıların ABD, Kanada ve Avusturalya'ya olan göç tecrübelerini göz önüne alarak birinci kuşakların dezavantajlı olmalarına rağmen ikinci ve üçüncü kuşakların içlerinde buldukları zorlukları aşarak daha başarılı

olacaklarını belirtmektedirler. İlk kuşakların iş piyasasında çeşitli zorluklar yaşamalarının temel sebepleri olarak yabancı bir piyasa için tecrübesizlik, dil ve eğitim eksikliği gibi sebepleri öne çıkarmaktadırlar. Onlara göre bu unsurlar ikinci kuşakta büyük oranda ortadan kalkacaktır. Buna karşın kötümserler, farklı tarihsel tecrübelerin olabileceğini, Avrupa'ya göçün ABD, Kanada ve Avusturalya'ya olan Avrupalı göçlerinden farklı olduğunu söylerler. Onlara göre daha az gelişmiş bir ülkeden gelişmiş bir ülkeye olan göç, etnik ve kültürel farklılıklarla beraber ayrımcılığa yol açacaktır. Bu konuda yapılan son araştırmalar kötümserlerin görüşlerini doğrulamaktadır. Avusturalya, Kanada, İsrail, ABD, Avusturya, Belçika, Fransa, Almanya, Hollanda, İsveç, Birleşik Krallık, Güney Afrika ve Kuzey İrlanda'yı kapsayan bir araştırmanın sonuçlarına göre, Avrupalı olan ikinci ve üçüncü kuşak göçmenler bu ülkelerdeki Avrupalı olmayan ikinci ve üçüncü kuşak göçmenlere göre iş piyasasında daha fazla yer bulmakta ve daha az ayrımcılığa uğramaktadırlar. Bu "etnik ceza" özellikle Avusturya, Belçika, Fransa, Almanya ve Hollanda'da daha belirgindir (Koser, 2007, s. 11-98). Bu araştırmanın sonuçları da yukarıdaki tespiti doğrular niteliktedir. Araştırmaya katılan Türkiye kökenli göçmenlerin çoğunluğu iş piyasasındaki ayrımcılıktan şikayet etmektedir. Bu da ikinci ve üçüncü kuşaklarda dil bilmenin ve eğitim almanın söz konusu ayrımcılığı ortadan kaldırmaya yetmediğini göstermektedir.

Bu olgu 1960'tan bugüne yaşanan tarihsel gelişmeler ışığında daha iyi anlaşılabilir. Her ne kadar göçmenler Batı'da 1960'lı ve 70'li yıllarda görece olumlu bir şekilde görüldüyse de yakın zamanlarda ulus-devletler için bir hoşnutsuzluk, korku ve istikrarsızlık kaynağı olarak algılanmaya başlanmıştır. Öyle ki, göçün tanımı dahi bu süreçte değişmiştir. Yukarıda bahsedilen küresel sosyo-politik şartlar, yani endüstrisizleşme, üretimdeki artış, ırkçılık, işsizlik, fakirlik, dışlanma, şiddet ve neo-liberal politikalar gibi unsurlar bu durumun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Ayrıca İran Devrimi, Rüşdi Olayı, Körfez Savaşları, 11 Eylül, çeşitli terör saldırıları, karikatür krizleri, namus cinayetleri ve yoğun mülteci akınları, Müslümanların Avrupa'daki algısını olumsuz etkilemiştir. Reel sosyalizmin çökmesi ile Doğu Avrupa'dan Batı Avrupa'ya olan göçler de göçmenlerin hazmedilmesini zorlaştırmıştır. Ayrıca din ve medeniyet çatışmaları, İslamofobik siyasi söylemler de göçmenler hakkındaki tutumları belirlemeye başlamıştır (Kaya, 2009, s. 4-5). Bunun sonucunda, 90'lı yıllardan itibaren dile getirilmeye başlanan, göçmenlere yönelik entegrasyonist politikaların iflas ettiği iddiası çok daha sesli bir şekilde dillendirilmeye başlanmıştır. Bazı yazarlar bu durumu "multicultural drama" şeklinde ifade etmiştir (Bijl, Zorlu ve arkş, 2008, s. 199). Bu düşünceyi besleyen olgulardan biri de devletlerin entegrasyon politikaları ne olursa olsun, "etnik cezalandırmanın" ikinci kuşak için her durumda söz konusu olmasıdır. İkinci kuşak Avrupalı olmayan göçmenlerin iş piyasasındaki dezavantajları asimilasyonist Fransa ile çok kültürlü Britanya'da aynıdır. Bu yüzden her iki modelin de işlemediğine dair görüşler artmakta, entegrasyonun eğitim, dil, pratik, iş piyasası ve ekonomik işbirliği, sağlık, toplumsal hizmetler, sivil ve siyasi hayata katılım gibi daha somut alanlara yoğunlaşmakla mümkün olduğu ileri sürülmektedir (Koser, 2007, s. 98-100).

Bahsedilen gelişmeler, göç politikalarının daha merkezi bir şekilde oluşturulmasının önünü açmıştır. Bu bağlamda göç tam anlamıyla Foucault'nun dispozitiv kavramına yüklediği bir işleve sahip hale gelmiştir. Göç-dispozitiv'i söyledikleri ve söylemedikleri ile siyasi kararlar, uygulamalar, göç ve kimlik tartışmaları, entegrasyon politikaları ile doğrudan ulus devletin bakış açısının uzantısı olarak şekillenmiştir (Nieswand ve Drothbohm, 2014, s. 4-5). Göç yönetim sistemi kimin oturma, çalışma, siyasal katılım, çeşitli sosyal hizmetlerden yararlanma hakkına sahip olduğuna karar vererek dışlayıcı doğasını ortaya koyar (Anthias ve Pajnik, 2014, s. 3). Bu perspektiften hareket eden bazı araştırmacılar, göçmenlerle ilgili olarak dile getirilen ırk, etnisite, ulus gibi kavramları hegemonik bir kültürel söylemin parçası olarak değerlendirirler. Ulus devletleri değer, norm, tutum gibi kavramları inşa ederek gruplar arasında hiyerarşi oluşturan siyasal yapılar olarak görürler. Ulus devlet bakış açıları göçmenlerin küresel dönemde ulus-ötesi kimliklerini, kültürel hibridizasyonlarını, aynı anda farklı kültürel ve toplumsal aidiyetler taşıyabilmelerini hegemonik söylemlerine bir tehdit olarak görebilmekte ve dışlama mekanizmalarını devreye sokabilmektedirler (Al-Rebholz, 2015, s. 68). Göç yönetiminin bir başka önemli aracı ise göçmenlerden entegrasyon ve asimilasyon kavramları ile dile getirilen beklentiler ve taleplerdir. Bunlar bilimsel araştırmalarda, siyasette ve medyada karşılık bulan bir göçmen söylemi oluşturur.

2-Entegrasyon versus Asimilasyon

Erken 20. yüzyılda Doğu ve Güney Avrupa'dan ABD'ye olan göçler, güçlü bir yerli duyarlılığı ve göçmenlerden Amerikan kültürel ve toplumsal yapısına uyum beklentisi yaratmış, tek bir kültür içinde bütünleşememe korkusu 1920'lerde Amerikanlaşma hareketini ortaya çıkarmıştır. Böylesi bir toplumsal beklenti içerisinde Şikago sosyologlarından Robert Park ve Ernest Burgess asimilasyonu kişilerin ve grupların anıları, duyguları ve tutumlarının çoğunluk ile benzeşmesi olarak tanımlamıştır. ABD'de bu tanım çerçevesinde

uygulanan politikalar 60'lı yıllara kadar devam etmiş, fakat daha sonra farklılığa, çok kültürlülüğe, yapısal eşitsizliğe vurgu yapan siyasal söylemler öne çıkmıştır (Kostakopoulos, 2014, s. 43-44). Entegrasyon ise politik tartışmalarda genellikle kendiliğinden açık bir anlama sahipmiş gibi kabul edilir. Oysa iki kavram arasındaki sınır söylem ve uygulamalarda çoğunlukla muğlaklaşır, bu yüzden entegrasyon kavramının evrensel bir tanımını vermek zordur. Fakat genel olarak entegrasyon uzun dönemli ikili bir süreç olarak tanımlanabilir. Entegrasyon kısaca göçmenlerin bireysel, kurumsal ve örgütsel varlıklarının, göç alan toplumun bireyleri, kurumları ve örgütleri ile karşılıklı ve iyi bir ilişki içinde olmasıdır. Bu ise toplumsal, kültürel ve yapısal düzeylerde entegrasyon olması gerektiği anlamına gelir. Toplumsal entegrasyon göçmen ve yerli nüfus arasındaki etkileşime gönderme yapar. Burada söz konusu olan politik durum ayrışma ve karışmadır. Kültürel entegrasyon ise aynı normları, değerleri ve öncelikleri benimsemek, yani cinsiyet eşitliği, dinin siyasal ve toplumsal rolü gibi temel konularda uzlaşmaktır. Yapısal entegrasyon ise göçmenlerin ve çocuklarının eğitim, iş ve ev piyasası gibi toplumun temel kurumlarında eşit temsili ve sağlık ve sosyal hizmetlerden aynı şekilde yararlanabilmesi olarak tanımlanmıştır (Wets, 2006, s. 86-87). Bir başka ifadeyle başarılı bir entegrasyon için en önemli üç unsur demokratik siyasi süreçlere katılma, iş piyasasına eşit ulaşım ve her türlü ayrımcılıktan muaf olma büyük önem göstermektedir. Oysa Avusturya iş piyasasında göçmenlerin, özellikle Türklerin ekonomik olarak segmentasyonu devam etmekte (Wets, 2006, s. 92;) ve başörtüsü tartışmaları dindar Müslümanlar tarafından tek taraflı bir söylem olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla bu son iki düzeyde Avrupa'da ideal tanımıyla entegrasyondan bahsetmek zordur (Abid, 2006, s. 264). Üstelik Avrupa bağlamında entegrasyon tartışmaları 2000'li yılların başından itibaren göç kontrolünün ve güvenlik siyasetinin bir parçası haline gelmiş; toplumsal içerme, göç edilen ülkenin toplumsal değerlerine adaptasyon süreci olarak görülmüştür. Aslında bu tartışma göçün sınırlandırılması ve göçmen ve azınlıkların entegrasyonu bağlamında yapılmaktadır. Fakat Avrupa entegrasyon ve göç yönetimi sistemi entegrasyona ve vatandaşlığa, hakim ulusal kültüre adaptasyon süreci olarak bakmaktadır. Avrupa siyaset belgelerinde entegrasyon iki taraflı bir süreç olarak görülmesine rağmen, fiili uygulama ve tartışmalarda devlet, siyaset ve medyanın entegrasyon talepleri göçmenlerin çok-kültürlü yapısını, ulus-ötesi mekansallıklarını fazla göz önüne almaz. Vatandaşlık testleri ve göç gerçekleşmeden önceki entegrasyon testleri bunun bir göstergesidir. Diğer taraftan, artan küreselleşme ve ulus-ötesi kimliklerin oluşumuna rağmen entegrasyon söylemi vatandaşlığı çoğunluğu temel alarak "ulusallaştırmakta" ve "etnikleştirmektedir." Bu yüzden de entegrasyon tartışmaları sadece yöntemsel milliyetçiliği beslemekle kalmamakta, toplumsal cinsiyetle, ekonomiyle, bölgesel farklılıklarla ilgili sorunları ihmal etmektedir (Anthias ve Pajnik, 2014, s. 3). Böylelikle 1980 ve 90'lı yıllarda yaygın olarak kullanılan çoğulculuk ve çok-kültürcülük ve saygı kavramlarının yerini homojen bir toplum oluşturma çabaları almıştır.

Çok kültürcülük ilk olarak 90'lı yılların sonunda Hollanda'da "toplumsal oryantasyon" kursları ile terkedilmiş, Hollanda'yı 2000'li yıllarda İngiltere, Avusturya, Danimarka ve Almanya izlemiştir. Göç alan bu Avrupa ülkeleri göçmenlerden dil bilmelerini, Avrupa değerlerine uyum sağlamalarını talep etmiş, yapılan testlerde başarılı olamayanlara vize vermemiştir (Kostakopoulos, 2014, s. 37). Çok kültürcülüğün terkedilme gerekçesi olarak göçmenler arasındaki gelenekçiliğin patriyarkal şiddeti teşvik ettiği düşüncesi öne çıkan argümanlardan birisi olmuştur. Ayrıca göçmenler arasındaki eğitimsizlik, işsizlik ve suçluluk oranlarının yüksekliği çok kültürcülüğün terkedilmesinin diğer sebepleri arasındadır. Sonuçta göçmenler ve entegrasyon konusunda birbirinden farklı modeller benimseyen (Almanya, Avusturya gibi kültürel asimilasyonist, Fransa gibi monolitik bir cumhuriyetçi kültür ve İngiltere ile Hollanda gibi çok kültürcü) ülkeler birbirlerine daha çok yaklaşmışlardır. AB'nin çeşitli tarihlerde aldığı kararlarla bu tutum daha da yaygınlaşmıştır (Strasser ve Tosic, 2014, s. 124-127). Bu nedenle entegrasyon sorununun daha çok göçmenlerden kaynaklandığı düşüncesi yaygınlaşmıştır. Oysa değişik araştırmalarda da dile getirildiği gibi entegrasyonda göçmenler kadar göç alan devlet ve toplum da rol oynamaktadır. Bu iki kesim arasındaki etkileşim entegrasyonun yönünü belirlemektedir. Özellikle göç alan toplum, onun kurumları ve kaynakları göçmenler karşısında entegrasyonunun yönünü belirlemede daha belirleyicidir. Kurumsal düzeydeki tutumlar da entegrasyonu etkiler. Resmi söylemlerde eğitim sisteminin, iş piyasasının ve siyasal sistemin tüm vatandaşlar için eşit bir biçimde erişilebilir olduğu kabul edilir. Fakat çoğunlukla bu kurumların informal bir biçimde göçmenler için sınırlı bir erişim imkanı vermesi söz konusudur. Bu noktada göçmenlerin nitelikleri, geliş sebepleri, amaçları ve motivasyonları da önemli rol oynamaktadır. Hem göç alan ülkenin kurumları ve toplumu hem de göçmenler açısından bu değişkenler önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır.

3-Avusturya'da Entegrasyon Politikası

Avusturya'nın azınlık politikasının 2000'li yıllara kadar Alman idealizminin ve 1920'li yılların Alman halkı (völkisch) kavramına dayandığını ve bu konseptin ırkçılık ve anti-semitizmle mücadeleyi engelleyemediğini, dolayısıyla bunun ırkçılık ve ayrımcılık karşıtı bir politikayla ikame edilmesi gerektiğini söyleyen Hentges'in temennileri bugün için naif kalmaktadır. (Hentges, 2000, s. 174). Zira 2000 yılından sonra ortaya çıkan siyasal, ekonomik ve kültürel gelişmelerin Hentges'in tespit ettiği sorunları daha da artırdığını söyleyebiliriz. Tartışmalar ırkçılık, yabancı düşmanlığı gibi olgulardan daha çok göçmenlerin 'entegrasyon sorunu' üzerine yoğunlaşmıştır. 2000'li yıllardan itibaren göçmenlerin entegrasyonu isteksizlikle karşıladıkları (Integrationsunwillig) veya tamamen reddettikleri gibi iddialar, hem Almanya hem de Avusturya'da sık sık dile getirilmiştir. Bu ifadelerle daha çok göçmenlerin Alman veya Avusturyalı kültürel değerleri benimsemek istemedikleri, örneğin cinsiyet eşitliğini kabul etmedikleri dillendirilmiştir. Söz konusu iddialar daha çok Türk ve Müslümanları işaret ediyor görünse de aslında daha geniş göçmen gruplarının entegrasyona direndiği ima edilmiştir. Neo-liberal ideoloji ile uygun bir biçimde bu söylem, göçmen bireylerin kendi kaderleri ve durumlarından sorumlu olduklarını ima etmiş; yani, göç ile ortaya çıkan sosyo-ekonomik, siyasal, kurumsal ve kültürel sorunlar ihmal etmiş, bu ise göçmenlere yönelik olumsuz tutumların ve söylemlerin artmasına yol açmış, (Kontos, 2014, s. 123-137) nihayetinde entegrasyon kavramını asimilasyonist bir beklentinin aracı kılmıştır.

Bazı araştırmalara göre, Avusturya bugün göçmenlerin mekânsal ayrışmasıyla, işsizliği ve suçluluğu ile en az mücadele eden ülkedir. Uzun bir göç tarihi olmasına rağmen Avusturya hiç bir zaman kendisini Almanya gibi resmi bir göç ülkesi olarak ilan etmemiştir. Komünist ülkelerden 50'li ve 60'lı yıllarda genellikle olumlu algılanan göçlerin yanında iş gücüne duyulan ihtiyaç sebebiyle 1964 yılında Türkiye, 1966 yılında da Yugoslavya ile karşılıklı çıkarılara dayanan ve gelen işçilerin bu amaçlar gerçekleştikten sonra ülkelerine dönmelerini öngören işgücü anlaşması imzalanmıştır. 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik krizler sonucunda işçi göçü sınırlandırılmış, bazı izinler iptal edilmiştir. Bu gelişmeler misafir işçilerin ailelerini Avusturya'ya getirmelerini hızlandırmış ve 1980'li yıllar, ülkelerine dönmeleri öngörülen misafir işçilerin kalıcı olduklarının ortaya çıkmasına şahit olmuştur. Bu dönemki politika aile birleşimlerine ve daha sonra vatandaşlığa izin vermesine rağmen, uzun süre hakim olan rotasyon prensibi, yani işçilerin geldikleri ülkelere geri dönecekleri ilkesi, onların devlet ve toplum nezdinde geçici misafirler olarak değerlendirilmesine yol açmıştır. Geri dönmeyen işçilerden entegre olmaları, tek taraflı Avusturya'ya uyum sağlamaları beklenmiştir. Soğuk Savaş'ın bitişi, Bosna Savaşı, Çeçenistan ve Afganistan'daki savaşlar bir sığınmacı akınına yol açarken, 90'lı yıllardaki ekonomik gelişmeler istenilen bir işgücü göçünü de beraberinde getirmiştir. Avusturya yoğun göç üzerine bir göç rejimi oluşturarak, kota sistemi geliştirmiş, nasıl bir göçe ihtiyaç olduğu, hangi şartlarda çalışma izinleri verileceği ve aile birleşimlerinin mümkün olacağı gibi konularda düzenlemeler yapmıştır. 1998 yılında vatandaşlık konusunda bazı sınırlandırmalar ve şartlar getirilmiştir. Başarılı entegrasyon daha çok göçmenlerin omuzlarına yüklenmiştir. 2000'li yıllarda sağ-popülist FPÖ'nün iktidara gelmesiyle yabancılar yasası daha sınırlayıcı bir hale gelmiş, AB ile ilişkiler sonucu entegrasyon talepleriyle hukuki olarak daha somutlaşmıştır. 2002 yılında yapılan düzenlemeler ile daha uzun oturma ve vatandaşlık için entegrasyon kursları (dil kursu, Avusturya tarihi, hukuku ve coğrafyası dersleri) şartı getirilmiştir (Strasser ve Tomic, 2014, s. 128-141). Entegrasyon testlerinde özellikle kadına şiddet, namus cinayetleri, kadın sünneti, kadın ve erkek eşitliği gibi temalar öne çıkarılmıştır. Eşcinselliğe ve cinselliğe bakışı ölçen çeşitli videolar ve testler seçici bir şekilde Müslüman kökenlilere yönelik oluşturulmuştur. Kadınları erkek egemenliğinden kurtarmayı benimsemiş bir feminist söylem üzerinden aslında göçü sınırlandırmak amaçlanmıştır. Bir başka deyişle göçü sınırlandırma amacı Avrupa'da karşılık bulacak söylemler ve temsiller üzerinden gerçekleştirilmek istenmiştir (Scheibelhofer, 2014, s. 197-198). 2011 yılında ise göç ve entegrasyon siyasetleri ayrıştırılmış, entegrasyon politikası İçişleri Bakanlığı tarafından değil, devlet sekreterliğindeki ilgili birimce yürütülmeye başlanmıştır. Göçmenler üzerine yürütülen tartışmalar Avusturya kamuoyunda da ilgi uyandırmış, özellikle zorunlu evlilik, Türkler ve Türk kadınları ile ilgili olumsuz algıları pekiştirmiştir. Türkler ile ilgili bu tartışmalar Viyana Kuşatması'na tarihsel göndermeler ile birlikte bazı popülist-sağcı çevrelerde bir Türk karşıtlığına ve tehdit algısına bürünmüştür. Önemli görevlerdeki siyasetçiler Müslüman göçmenlerin çoğunun entegrasyona gönülsüz olduğunu iddia etmiştir. Böylelikle başörtüsü, camiler, Müslümanlar ve özellikle Türkler bir düşman imgesi haline gelmişlerdir. Straser ve Tomic 2014 yılında Avusturya'nın nüfusun % 17'sini Avusturya vatandaşı olmayanların oluşturduğu küçük bir şehirde yaptıkları bir araştırmada, 80 farklı ülkeden göçmen olmasına rağmen Avusturyalı çoğunluğun Türkleri bir tehdit olarak algıladıklarını tespit etmiştir. Türkler kendilerini reddedilmiş değil,

marjinalize olmuş hissederlerken, Avusturyalılar onları tehdit olarak algılamaktadır (Strasser ve Tomic, 2014, s. 128-141).

Göçmenlerle ilgili siyasi, hukuki ve popüler düzeyde karşımıza çıkan uygulamalar ve söylemler nihayetinde entegrasyon sorumluluğunu büyük oranda göçmenlerin omzuna yüklemekte, göçmenleri homojen, etno-dinsel bir öteki olarak inşa etmekte, marjinalleştirmekte ve yabancılaştırmaktadır. Oysa göçmenler arasında hem etnik hem dinsel büyük farklılıklar olduğu gibi Türkiye kökenli göçmenler arasında da büyük değişimler yaşanmaktadır. Hâkim söylem ikinci ve üçüncü kuşaktaki eğitilmiş ve başarılı göçmenleri, ortaya koyduğu resme uymadığı için, büyük oranda göz ardı etmektedir. Hakim söylemin kültüralist bakış açısı Türkleri patriyarkal kültürleri dolayısıyla entegrasyonu zor bir halk olarak inşa ederek aslında entegrasyon süreçlerini de zorlaştırmaktadır (Pott, 2009, s. 47). Nitekim Türk ve Müslüman kökenlilere yönelik medyada artan olumsuz değerlendirmeler ve terör tehlikesi söylemleri, göçmenlerin, özellikle de Müslüman göçmenlerin, bir güvenlik problemi olarak algılanmasına yol açmakta; bu durum göçmenlere yönelik ayrımcılığı, hatta fiili saldırıları tetikleyerek, göçmenler arasında endişelere sebep olmaktadır. Araştırmanın bulguları bu tespitleri ortaya koymaktadır.

4-Bulgular

Araştırmaya katılan ve sorulara cevap veren göçmenlerden 50'sinin %40'ı lise mezunu, %14'ü ilk okul % 44'ü ise üniversite öğrencisi veya daha üstü bir eğitim düzeyine sahiptir. Eğitim düzeyi yüksek olanların bu araştırmada, Avusturya'daki Türkiye kökenli göçmenlerin eğitim düzeyine göre daha fazla temsil edildikleri söylenebilir. Bu sebeple örneklem Avusturya'daki Türkiye kökenli göçmenleri tam olarak yansıtmamaktadır. Zira araştırmanın amaçlarından bir tanesi de bir bağımsız değişken olarak eğitimin entegrasyon ile ilişkisini ortaya koyabilmektir. Katılımcıların % 86'sı bir işte çalışmakta % 14'ü ise çalışmamaktadır. Araştırmaya katılan ve soruya cevap veren 50 kişiden 40'ının yani % 80'inin Avusturya vatandaşı olması dikkat çekmektedir. Bu durum göçmenlerin büyük çoğunluğunun geri dönüş mitini terk ettiği ve Avusturya ile sürekli bir bağ kurduğu şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte Avusturya'da yaşamaya devam etmek istiyor musunuz? Sorusuna %28'inin hayır, % 10'unun emin değilim ve % 42'sinin evet cevabı vermesi dikkat çekicidir. Katılımcıların özellikle eğitim durumu yüksek olanların Avusturya'da yaşamaya devam etmek istediği, ilk kuşakta ise dönüş eğiliminin devam ettiği söylenebilir. Buna rağmen son dönemdeki göçmen karşıtı söylemlerden etkilenen ve geleceğini belirsiz gören eğitilmiş insan sayısının da arttığı gözlenmektedir. Katılımcıların kendinizi Avusturya'daki hangi siyasi eğilime yakın görüyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplarda hiç biri % 56 ile dikkat çekmektedir. Bunlar arasında daha önce sosyal demokratlara ve yeşillere ilgi duyanlar da vardır. Katılımcıların bir kısmı bu yelpazedeki partilerin de sağ popülist partilerden bir farklarının kalmadığını beyan etmişlerdir. Bu durum göçmenlerin büyük çoğunluğunun Avusturya siyasetine angaje olmadıklarını, ona yabancılaştıklarını da göstermektedir. Buna rağmen katılımcıların % 20'si kendisini SPÖ'ye yakın görürken, % 18'i ise yeşilleri desteklemektedir. Bu da göçmenlere yönelik görece liberal bir politika izleyen partilerin göçmenler arasında daha fazla taraftar bulduğunu işaret etmektedir. Türkiye kökenlilerin en önemli sorunları nelerdir sorusuna katılımcıların % 30'u dil, % 16'sı ırkçılık yüzde 10'u da entegrasyon demiştir. Dili öne çıkaranlar doğal olarak daha çok yaşlı kuşaklardır. İkinci temel sorunlar olarak ise ayrımcılık, eğitim gibi seçenekler öne çıkmıştır. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu dini yaşamada, kültürel haklar ile ilgili konularda ve hukuki süreçler de herhangi bir sıkıntı çekmediğini ifade etmiştir. Bununla birlikte başörtüsüne yönelik bir ayrımcılık olduğunu söyleyenlerin oranı % 36'dır. Bu da başörtülülerin ciddi bir ayrımcılığa maruz kaldığını göstermektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen diğer önemli bulguların birbiriyle ilişkisi de tablolar halinde aşağıda gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Kendilerini Nasıl Tanımladıkları

Değişken	Erkek	Kadın
<i>Kendini nasıl tanımlıyor?</i>		
Müslüman Türk	6	7
Türk asıllı Avusturyalı	4	3
Alevi	2	0
Kürt	1	1
Müslüman	4	8
Türk	4	3
Diğer	5	2

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan büyük çoğunluğu kendisini Müslüman, Müslüman Türk veya Türk asıllı Avusturyalı olarak tanımlamaktadır. Dini ve etnik kökenli kimliklerin büyük oranda korunduğu görülürken, Türk asıllı Avusturyalı kimliğinin de yaygınlaştığı görülmektedir. Diğer taraftan görüşmeciler Müslüman, Türk ve Müslüman Türk kimliklerinin entegrasyon için bir engel olmadığını da beyan etmişlerdir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyete Göre Kendilerini Avusturyalı Görüp Görmedikleri

Değişken	Erkek	Kadın
Kendini Avusturyalı olarak görüyor mu?		
Evet	8	7
Hayır	12	13
Emin değil	6	4
Almanca konuşuyor mu?		
İyi derecede	16	19
Yeteri kadar	10	5
Arkadaş dağılımı		
Türkiyeli	12	10
Avusturyalı	2	1
Karışık	12	13

Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında görüşmeciler arasında kendini Avusturyalı olarak görme, Almanca konuşma ve arkadaşlık ilişkileri açısından büyük bir farklılık olmadığı görülmektedir. Katılımcılarının çoğunun Avusturya kökenli arkadaşları bulunmaktadır. Bu da çoğunluğun izole olmadığını göstermektedir. Diğer taraftan hemen hepsi Türkiye kökenli bir çevreyle ilişki içindedir.

Tablo 3. Katılımcıların Kendilerini Avusturyalı Olarak Görüp Görmediklerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Değişken	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
Kendini Avusturyalı olarak görüyor mu?					
Evet	0	0	6	4	5
Hayır	5	0	11	6	3
Emin değil	2	1	3	2	2
Almanca konuşuyor mu?					
İyi derecede	1	1	12	11	10
Yeteri kadar	6	0	8	1	0
Arkadaş dağılımı					
Türkiyeli	5	0	9	4	4
Avusturyalı	0	0	2	0	1
Karışık	2	1	9	8	5

Tablo 3’te kendini Avusturyalı olarak görme, Almanca konuşma ve arkadaşlık ilişkileri eğitim düzeyine göre değerlendirilmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça kendini Avusturyalı olarak görme ve iyi düzeyde Almanca konuşma oranının arttığı görülmektedir. Fakat eğitilmiş göçmenlerin de sosyal ilişkilerinde Türkiye kökenlerinin daha fazla yer tuttuğu dikkat çekmektedir. Bu da eğitilmiş olan göçmenlerin de Avusturya kökenli bir çevre inşa etmek de güçlükle karşılaştıklarını göstermektedir. Bununla birlikte katılımcıların tümü son dönemdeki göçmenlerle ilgili siyasal ve popüler tartışmalardan endişe duymakta ve gelecek kaygısı yaşamaktadırlar.

Tablo 4. Kendini Avusturyalı Olarak Görüp Görmemenin ve Arkadaş İlişkilerinin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Değişken	20-30 yaş	31-51 yaş	52-67 yaş
Kendini Avusturyalı olarak görüyor mu?			
Evet	7	4	4
Hayır	7	9	9
Emin değil	1	5	4
Almanca konuşuyor mu?			
İyi derecede	14	14	7
Yeteri kadar	1	4	10

Arkadaş dağılımı			
Türkiyeli	4	9	9
Avusturyalı	0	1	2
Karışık	11	8	6

Yaş değişkenine bakıldığında gençlerde kendini Avusturyalı olarak görme oranının arttığını fakat melez kimliklerin de önemli oranda korunduğu görülmektedir. Gençler daha iyi Almanca konuşurken sosyal ilişkilerinin Türklerle sınırlı kalmadığı ve farklılaştığı görülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak ikinci ve üçüncü kuşaklarda mekânsal ve sosyal dışlanma durumlarının yaygın olmadığı söylenebilir.

Tablo 5. Katılımcıların Hangi Alanlarda Ayrımcılığa Maruz Kaldıkları

Değişken	Sıklık(f)	Yüzde(%)
Hangi alanlarda ayrımcılıkla karşı karşıya kalıyor?		
Günlük hayat	9	18.0
İş	14	28.0
Eğitim	12	24.0
Medya ve siyaset	2	4.0
Vatandaşlık	1	2.0
Belirtmemiş	12	24.0

Katılımcılara entegrasyon sürecine etki eden bir değişken olarak ayrımcılıkla karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorulmuş, büyük çoğunluğu günlük hayatta, iş ve eğitim hayatında ayrımcılıkla karşılaşmış olduklarını beyan etmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı da özellikle belediyelerin yabancılara ev bulmada ayrımcılık yaptıklarını ifade etmişlerdir. Eğitim alanında karşılaşılan en büyük sıkıntının ise 'çocukların yanlış yönlendirilmesi' veya yüksek eğitim yerine mesleğe yönlendirilmeleri olduğu beyan edilmiştir. Ayrıca katılımcıların % 36'sı Türk çocukların okullarda yeteri kadar desteklenmedikleri için başarısız olduklarını ifade etmiştir. Bu da eğitim sisteminde gayri resmi ayrımcılık olduğuna işaret etmektedir. Diğer taraftan iş piyasasında da öncelikle Avusturyalıların tercih edildiğini söyleyenlerin oranı %28'dir. Ev kiralama, eğitim ve iş piyasası ile ilgili konularda ayrımcılık olduğunu beyan edenlerin oranı yukarıda görüldüğü gibi yüksek sayılabilecek bir düzeydedir. Bu da göçmenlerin yapısal olarak entegre edilemediğini göstermekte, Avusturya'nın bu alanlardaki ilgili kurumlarının entegrasyon için tespit edilen sorunları gidermesi gerektiğine işaret etmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Avusturya'daki Son Siyasi Tartışmalardan Endişe Duyup Duymadıkları

Değişken	Sıklık(f)	Yüzde(%)
Son gelişmeler gelecek endişesi oluşturuyor mu?		
Evet	47	94.0
Hayır	3	6.0

Katılımcıların hemen hepsinin Avusturya'daki son siyasi gelişmelerden ve Avusturya-Türkiye arasındaki gerilimden büyük endişe duydukları gözlenmektedir. Özellikle siyaset, medya ve son dönemlerde sosyal medyada ayrımcı, ırkçı, göçmenleri düşmanlaştırıcı bir söylemin hakim olduğu belirtilmiştir. Günlük hayatta ırkçılığın (Alltagsrassismus) ve ayrımcılığın arttığı yine sıklıkla belirtilmiştir. Eğitim, cinsiyet, dünya görüşü ve yaş fark etmeksizin neredeyse tüm katılımcıların bu düşüncede olmaları, Avusturya siyasetinde ve mediasındaki göçmen söyleminin, göçmenlerin yabancılaşma duygusunu artırdığını göstermektedir. Bunun yanında son yıllarda kötüleşen Türkiye-AB ilişkilerinin de katılımcılarda kaygı yarattığı görülmüştür. Türkiye'nin entegrasyon konusundaki rolü ile ilgili sorulara katılımcıların çoğunluğu Türkiye'nin AB ve Avusturya ile ilişkilerinde daha yumuşak bir söylem kullanması gerektiğini beyan etmişlerdir. Bu da entegrasyon konusunda Türkiye'nin de olumlu-olumsuz rol oynayabilecek bir aktör olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların çoğunluğunun entegrasyon konusunda Avusturya'daki Türklerin de önemli bir sorumluluğu olduğunu ifade etmeleri dikkat çekicidir. Özellikle dil konusundaki yetersizliğin ve eğitim eksikliğinin Avusturya toplumunun ön yargılarını artırdığı, Türklerin bu sorunları çözmek için özel bir çaba sarf

etmeleri gerektiği katılımcıların çoğunluğu tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca derneklerin içe kapalı bir yapıda oldukları, faaliyetlerinde genelde Türkçe kullandıkları ve bu yüzden entegrasyonu zorlaştıran bir etki yaptıklarını ifade edenler de olmuştur.

Sonuç

Göç araştırmalarında göçmenlerin kültürü genellikle stabil, homojen ve değişmez olarak tasavvur edilmiştir. Kültürü bu şekilde içselleştirilmiş bir anlamlar yumağı olarak görmek, nihayetinde karmaşık eylem süreçlerini göz ardı edip, azınlık üyelerini yabancı bir kültürün parçası olarak nitelemeyi beraberinde getirmiştir. Son dönemlerde siyasetçilerin çok kültürcülüğün ölümünden bahsetmeleri, bir alt metin olarak göçmenlerin kültürlerini bir sorun olarak öne çıkarmaktadır. Camii yapımları, namus cinayetleri, başörtüsü tartışmaları bunların bir göstergesidir. Kültüralist, ötekileştirici söylemler göçmenleri bu bağlamda etnikleştirmektedir. Son dönemlerde yeniden ortaya çıkan fundamentalist kültüralist söylemler, göçmenler ile göç alan ülkenin kültürünün arasında uzlaşmaz farklılıklar olduğunu iddia etmektedir (Nieswand ve Drothbohm, 2014, s. 14-20). 11 Eylül ve Avrupa'da gerçekleşen terör eylemleri bu eğilimi daha da kuvvetlendirmiş, entegrasyon tek taraflı ve Avrupa merkezci bir süreç olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Göçmenlerin büyük çoğunluğunun entegrasyona isteksiz olduğu ve reddettiği birçok siyasetçi tarafından da dile getirilmiştir. Bu şekilde, göçmenler arasındaki sosyo-ekonomik ve kültürel farklılaşmalar da göz ardı edilmiştir. Oysa bu araştırmanın bulguları eğitim düzeyi arttıkça kendini Avusturyalı olarak tanımlama oranının ve Avusturya'da yaşamaya devam etme kararının arttığını, sosyal ilişkilerin çeşitlendiğini, kültürel ve sosyal hareketliliğin hızlandığını, hibrid kimliklerin oluştuğunu, kültürel farklılıkların, yaşın, statünün, eğitim düzeyinin Avusturya'ya ve entegrasyona yaklaşımda değişik tutumlar yarattığını göstermektedir. Araştırmaya katılanların hemen hepsi Avusturyalı bir arkadaşına sahiptir veya buna isteklidir. Eğitim oranı ve ekonomik düzey arttıkça Avusturya siyasetine angajman daha artmaktadır. Entegrasyon konusunda göçmenlerin de önemli bir sorumlulukları olduğu, dil ve eğitim konusunda eksiklikleri bulunduğu, derneklerin içe kapalı bir yapıda olduğu bir çok katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu verilerden hareketle katılımcıların entegrasyona istekli oldukları, sorunları sadece Avusturya'ya ve Avusturya toplumuna yüklemelikleri görülmektedir. Bununla birlikte entegrasyonun içeriği ve nasıl olacağı ile ilgili olarak göçmenlerin ve Avusturya Devleti'nin (Avusturyalıların) farklı bir tasavvura sahip olduğunu belirten katılımcılar olmuştur. Bir çok katılımcı Avusturya Devleti'nin entegrasyondan asimilasyonu anladığını belirtmiştir. Dolayısıyla kültürel entegrasyonun ne olduğu ile ilgili tarafların beklentilerinin daha açık bir biçimde tartışılmasına ihtiyaç olduğu gözlenmektedir. Bu da siyaset ve medyada hakim olan tek taraflı bir hegemonik söylem yerine, Habermasçı kavramlarla ifade edersek, ideal bir iletişimsel eylem ile mümkün olabilir. Çünkü, özellikle kurumsal olmayan, gayri resmi düzeyde ve daha çok da siyaset, medya ve sosyal medyadaki popüler söylemlerde ortaya çıkan göçmen karşıtı ve İslamofobik görüşler katılımcılarda endişe yaratmakta, entegrasyonu zorlaştıran önemli bir unsur olarak dikkat çekmektedir.

Eğitim, iş piyasası, sağlık ve belediye hizmetleri, ev edinme gibi alanlarda göçmenlerle yerlilerin herhangi bir ayrıma tabi tutulmaması literatürde yapısal entegrasyon olarak tanımlanmıştır. Araştırmada katılımcıların çoğunluğu bu alanlarda göçmenlerin daha dezavantajlı olduklarını beyan etmiştir. Bu da Avusturya Devleti'nin kurumlarının entegrasyonu gerçekleştirmek adına bu alandaki sorunları göz önüne alması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca Türkiye ve AB arasındaki son dönemlerde yaşanan siyasal gerilimler de katılımcıların rahatsız olduğu bir olgudur. Bununla alakalı olarak Türkiye'nin daha yumuşak bir söylem kullanması gerektiğini söyleyen katılımcıların oranı yüksektir.

Tüm bulgular entegrasyonun tek taraflı bir süreç olmadığını göstermektedir. (1) Avusturya Devleti'nin özellikle eğitim, belediye ve iş piyasasındaki kurumsal politikaları, (2) göçmenlerin nitelikleri, (3) Avusturya toplumunun göçmenlerle ilgili ön yargıları ve tutumları, (4) siyaset ve medyadaki tartışmalar ve (5) Türkiye'nin AB ülkeleri ile olan ilişkileri ve diaspora politikaları Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin entegrasyonunda rol oynayan önemli değişkenlerdir. Dolayısıyla bir çok farklı unsurun etkili olduğu bu karmaşık sürecin başarılı bir şekilde yürütülmesi, tüm tarafların işbirliği ve değişkenlerin göz önüne alınmasıyla mümkündür.

KAYNAKÇA

ABİD L., Jamila (2006). *Muslims in Austria: Integration through Participation in Austrian Society*, Journal of Muslim Minority Affairs, Vol. 26, No; 2, ss. 263-278

- AL-REBHOLZ, A. (2015). *Intersectional Constructions of (Non) Belonging in a Transnational Context: Biographical Narratives of Muslim Migrant Women in Germany, Identity and Migration in Europe: Multidisciplinary Perspectives* içinde; (Ed) M. La Barbera, Springer International Publishing, Switzerland.
- ANTHIAS F. ve PANJİK M. (2014). *Introduction: Contesting Integration-Migration Management and Gender Hierarchies*. *Contesting Integration, Engendering Migration, Theory and Practice* içinde; (Ed) Anthias F. ve Pajnik M. Palgrave Macmillan.
- BELLO, Valeria (2015). *On the Border; Framing Migration Interconnectivity between States and Societies as Diaspora or Transnationalism? A Response Formulated through Interdisciplinary Lenses*, *Migration across Boundaries* içinde, (Ed) Parvati Nair ve Tendayi Bloom, Ashgate.
- BIJL V. R. ZORLU A ve Arkds, (2008). *The Integration of Migrants in the Netherlands Monitored Over Time: Trend and Cohort Analyses*, *International Migration in Europe, New Trends and New Methods of Analysis* içinde; (Ed) Corrado B., Marek O., Jeanette S., Patrick S. Amsterdam University Press.
- CASTLES S., MILLER J. M. (1998). *The Age of Migration, International Population Movements in the Modern World*, Macmillan Press, London.
- HENTGES, Gudrun (2000). *Minderheiten und Volksgruppenpolitik in Österreich, Zuwanderung im Zeichen der Globalisierung*, *Migrations, Integration und Minderheitenpolitik* içinde; (Ed) C. Butterwege, G. Hentges, Leske+Budrich, Opladen.
- HOLLIFIELD, F. James (2012). *Governing Migration, Global Migration Challenges in the Twenty-First Century* içinde, (Ed) Kavita R. Khory, Palgrave Macmillan.
- KAYA, Ayhan (2009). *İslam, Göç ve Entegrasyon, Güvenlikleştirme Çağı*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- KOTOS, Maria (2014). *Restrictive Integration Policies and the Construction of the Migrant as 'Unwilling to Integrate': The Case of Germany*, *Contesting Integration, Engendering Migration, Theory and Practice* içinde; (Ed) Anthias F. ve Pajnik M. Palgrave Macmillan.
- KOSER, Khalid (2007). *International Migration, A Very Short Introduction*, Oxford University Press, Oxford.
- KOSTAKOPOULOS, D. (2014). *The Anatomy of Civic Integration, Contesting Integration, Engendering Migration, Theory and Practice* içinde; (Ed) Anthias F. ve Pajnik M. Palgrave Macmillan.
- NIWSWANDB, ve DROTTHOM H. (2014). *Einleitung: Die reflexive Wende in der Migrationsforschung, Kultur, Gesellschaft, Migration*. *Die reflexive Wende in der Migrationsforschung* içinde, (Ed) Niwswand B. ve Drothbom Ha., Springer Verlag, Wiesbaden.
- POTT, Andreas (2009). *Tochter und Studentin, Beobachtungen zum Bildungsaufstieg in der zweitend türkischen Migrantengeneration, Adoleszenz, Migration, Bildung, Bildungsprozesse jugendlicher und junger Erwachsener mit Migrationshintergrund* içinde; (Ed) Vera King, Hans-Christoph Koller, VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden
- SAMERS Michael (2010). *Migration*, Routledge, London.
- SCHEIBHOFER, Paul (2014). *Integrating the Patriarch? Constructs of Migrant Masculinity in Times of Managing Migration and Integration*, *Contesting Integration, Engendering Migration, Theory and Practice* içinde; (Ed) Anthias F. ve Pajnik M. Palgrave Macmillan.
- STRASSER, S. Ve TOSIC J. (2014). *Egalität, Autonomie und Integration: Post-Multikulturalismus in Österreich*, *Die reflexive Wende in der Migrationsforschung* içinde, (Ed) Niwswand B. ve Drothbom Ha., Springer Verlag, Wiesbaden
- WETS, Johan (2006). "The Turkish Community in Austria and Belgium: The Challenge of Integration", *Turkish Studies*, Vol. 7, No. 1, ss. 85-100, Routledge.
- İnternet Sitesi
www. unimmigration.org: Erişim Tarihi 21.07. 2017